

## Ο «επικίνδυνος συνωστισμός»

στο Φεστιβάλ Προλεταριακής Νεολαίας  
(Parco Lambro, Ιούνιος 1976, Μιλάνο, Ιταλία)



1. Το περιοδικό «Re Nudo» (Γυμνός Βασιλιάς) αποτέλεσε ένα από τα έντυπα-σταθμό της ιταλικής υποκοουλτούρας που συνδέθηκαν άρρηκτα με το νεολαιϊστικό κίνημα αμφισβήτησης της δεκαετίας του 1970. Ιδρύθηκε στο Μιλάνο το 1970 από έναν κύκλο νέων διανοούμενων, ιδιαίτερη θέση μέσα στους οποίους κατείχαν οι Gianni-Emilio Simonetti και Andrea Valcarenghi. Η θεματική του ήταν επικεντρωμένη στην ανάδειξη μορφών στρατευμένης τέχνης και υποκοουλτούρας, στους καταστασιακούς, στην απενοχοποιημένη χρήση ναρκωτικών, στον πολιτισμό του κόμιξ, στη ζωή στον τρίτο κόσμο κ.ά. Μετά την διοργάνωση του τελευταίου ΦΝΠ τον Ιούνιο του 1976, ο Valcarenghi μαζί με τους στενούς συνεργάτες του και μαχητικά μέλη της Lotta Continua, Mauro Rostagno και Carlo Silvestro, ταξίδεψε στην Ινδία, όπου μύηθηκε στο πνεύμα του μυστικιστικού εσωτερισμού και του κινήματος Rajneesh του Ινδού Γκουρού Osho. Το «Re Nudo» διέκοψε την κυκλοφορία του από το 1980 μέχρι το 1996, όταν ο Valcarenghi εγκαινίασε την δεύτερη περίοδο του περιοδικού η οποία διαρκεί μέχρι σήμερα, κατά την διάρκεια της οποίας, όμως, απομακρύνθηκε οριστικά από τις στοχεύσεις της ταξικής πάλης και αφοσιώθηκε αποκλειστικά στις διδαχές του εσωτερισμού, του μυστικισμού και της ολιστικής οικολογίας.

2. [https://www.youtube.com/watch?v=Hh\\_dp30\\_C3g&t=77s](https://www.youtube.com/watch?v=Hh_dp30_C3g&t=77s)

Αν υπάρχει κάτι ελπιδοφόρο στην παρακάτω μικρή ιστορία, αυτό είναι ότι η κίνηση του προλεταριάτου συνήθως βρίσκει κάποιες μικρές χαραμάδες να δραπέτευσει από τα καπιταλιστικά αδιέξοδα. Όχι πάντα όμως. Αλλιώς δεν θα την έλεγαν «ιστορία της πάλης των τάξεων». Θα την έλεγαν αλγόριθμο. Κατά τα λοιπά, στους 400 κιλάδες και πλέον νεολαϊούς/ες που συρεύσανε στο *Φεστιβάλ Νεανικού Προλεταριάτου* (Festival del Proletariato Giovanile, στο εξής ΦΝΠ) που διοργάνωσε το εμβληματικό περιοδικό της ιταλικής αντικουλτούρας «Re Nudo»<sup>1</sup>, εκείνος ο μακρινός Ιούνιος του 1976 έμεινε αξέχαστος.

Το ΦΝΠ του 1976 ήταν το έκτο και τελευταίο σε μια σειρά εναλλακτικών διοργανώσεων που έμειναν στην ιστορία της νεανικής ιταλικής υποκοουλτούρας, από τις οποίες πέρασε όλη η εναλλακτική και στρατευμένη μουσική σκηνή της Ιταλίας (π.χ. Gianfranco Manfredi, Pino Massi, Tony Esposito, Napoli Centrale, Stormy Six, Lucio Dalla, Angelo Branduardi, Dario Fo κ.ά.). Πέρα από το περιοδικό «Re Nudo», στην διοργάνωση του 1976 συμμετείχαν ενεργά διάφορες οργανώσεις του ιταλικού κινήματος, όπως για παράδειγμα οι «Κύκλοι Νεανικού Προλεταριάτου», οι «Κολλεκτίβες Αυτόνομων» από τις γειτονιές, η Lotta Continua, τα αναρχικά περιοδικά «Rivista Anarchica» και «Umanita Nova», τεταρτοδιεθνιστικές οργανώσεις όπως το «Partito Radicale», το κοινωνικό ραδιόφωνο «Canale 96» (το οποίο μετεξελήχθηκε στο γνωστό «Radio Popolare») κ.ά.

Έναν χρόνο πριν την έκρηξη της Αυτονομίας και το «Κίνημα του '77», η ιταλική προλεταριακή νεολαία είχε μπει σε μια τροχιά κίνησης που, όπως αποδείχθηκε αργότερα, μονάχα η ασύμμετρη καταστολή, η αφομοίωση του θεάματος και οι έμποροι της πρέζας μπόρεσαν να ανακόψουν. Ο παλημός της ιταλικής κοινωνίας χτυπούσε επί 4 μέρες ασταμάτητα μέσα στον απαλλοτριωμένο δημόσιο χώρο του πάρκο Lambro. Ο απίθανος συνωστισμός του δού ΦΝΠ, όμως, δεν ήταν το μοναδικό αξιοσημείωτο γεγονός των ημερών. Η διοργάνωση σηματοδεύτηκε από διάφορα συμβάντα όπως για παράδειγμα τις εκτεταμένες συγκρούσεις με τους μπάτσους, την απαλλοτρίωση 5.000 κατεψυγμένων κοτόπουλων (!) που βρέθηκαν εντός ενός φορτηγού-ψυγείου της διοργάνωσης και μοιράστηκαν στο πλήθος, τις παρεμβάσεις φεμινιστικών ομάδων ενάντια στην εμπορευματοποίηση του φεστιβάλ, αλλά και από τον «υπερβολικό αυταρχισμό των συντρόφων της Lotta Continua» στους οποίους είχε ανατεθεί η περιφρούρηση των εκδηλώσεων. Τέλος, η ζέστη, η βροχή και η έλλειψη υποδομής αποχέτευσης έκαναν την κατάσταση πολλές φορές αφόρητη, με αποτέλεσμα αυτή η μνημειώδης γιορτή της προλεταριακής νεολαίας να σηματορευτεί επιπλέον με συγκρούσεις μεταξύ μερίδων του κινήματος και, τελικά, να μείνει στην ιστορία της κινηματικής μνήμης με μια γλυκόπικρη γεύση, που τόσο γλαφυρά αποτύπωσε ο Gianfranco Manfredi στο τραγούδι του «Un tranquillo festival pop di paura» (Ένα ήσυχο pop φεστιβάλ τρόμου)<sup>2</sup>:

*E siamo tutti insieme ma ognuno sta per sè / la ricomposizione  
i sogna ma non c'è / ognuno nel suo sacco o nudo tra il letame  
/ solo come un pulcino, bagnato come un cane.*

*{...} E vuoi vedere in faccia il proletariato giovanile / perché  
è lui l'invitato che doveva venire / ma senti già nell'aria una  
strana vibrazione / che nasce dai feticci vestiti da persone.*

Δηλαδή:

*Κι είμαστε όλοι μαζί αλλή ο καθένας είναι για τον εαυτό του /  
Αυτή την ανασύνθεση ονειρεύομαι αλλή τελικά δεν υπάρχει / Ο  
καθένας με τον σάκο του κι η γυμνή γυναίκα μες στην κοπριά /  
Μόνη σαν κοτοπουλάκι, βρεγμένη σαν σκυλάκι.*

*{...} Και θέλτε να δείτε κατάματα το νεανικό προλεταριάτο /  
Γιατί αυτός είναι ο επισκέπτης κι αυτό έηρεπε να έρθει / Αλλή  
νιώθετε ήδη στον αέρα μιαν αλλόκοτη δόνηση / Που γεννάει ένα  
φετίχ ντυμένο σαν άνθρωπο.*

Και τελικά αυτό είναι το ελπιδοφόρο μήνυμα που μας κομίζει 45 χρόνια μετά η παραπάνω μικρή ιστορία<sup>3</sup>. Ότι τα αδιέξοδα εκείνου του θρυλικού προλεταριακού «συνωστισμού» συνέβησαν λίγο πριν το ξέσπασμα του «Κινήματος του '77».

Παρακάτω παρατίθεται ενδεικτικό φωτογραφικό υλικό από το ΦΝΠ του Ιουνίου 1976 αθιευμένο από τον κινηματικό ιστότοπο [autistici.org](http://autistici.org) καθώς και ένα απόσπασμα από τον πρόλογο του Paolo Pozzi στον τόμο «Centri sociali: Geografie del desiderio: Dati, statistiche, progetti, mappe, divenire» που επιμελήθηκε ο Primo Moroni και κυκλοφόρησε το 1996 από τις εκδόσεις Shake Edizioni, μεταφρασμένο στα ελληνικά από τον Παναγιώτη Καθαμαρά, όπως συμπεριλήφθηκε στον τόμο «Αυτο-διευθυνόμενα Κοινωνικά Κέντρα: νομαδισμοί, ριζώματα, επιθυμίες στο χώρο και το χρόνο της μητρόπολης» και κυκλοφόρησε την Άνοιξη του 1999 από τις εκδόσεις «Αγριόγατα».

3. Την εκτεταμένη μορφή της οποίας με την αναδημοσίευση των σχετικών τεκμηρίων θα μπορείτε να διαβάσετε μες στον Γενάρη του 2020 στο site του περιοδικού: [antifacommunity/traverso/piazzamemoria](http://antifacommunity/traverso/piazzamemoria).

## ΠΑΡΚΟ ΛΑΜΠΡΟ

Το χειμώνα του '76 το Μιλάνο θα πλημμυρίσει από την αυτομείωση των εισιτηρίων στους κινηματογράφους, τις συναυλίες και τα θέατρα. Ομάδες νέων έδιναν ραντεβού έξω από τους κινηματογράφους και όταν μαζεύονταν καμιά εκατοστή, πήγαιναν να διαπραγματευτούν με τους υπεύθυνους. Συχνά κατέληγαν σε συμφωνία για την τιμή του εισιτηρίου, όταν, όμως αντιθέτως, η συζήτηση τραβούσε εις μάκρος, μπουκάραν και όλα τελείωναν εκεί. Προς το Μάρτη το φαινόμενο πήρε μαζική μορφή, κυρίως την Κυριακή το μεσημέρι και τις γιορτές. Φτιάχνονταν, κυριολεκτικά, πορείες νέων που γύριζαν από τον ένα κινηματογράφο στον άλλο, έμπαιναν στις αίθουσες προβολής, διέκοπταν το έργο και έκαναν προπαγάνδα για τις συνθήκες της ζωής τους.

Από τις πλέον απόμακρες γειτονίες της περιφέρειας ξεπρόβαλλαν ξαφνικά στις πλατείες του Μιλάνου νέοι που κανείς δεν τους είχε δει

πριν, δεν τους γνώριζαν ούτε τα παιδιά της *Αυτονομίας*. *Κύκλοι* με ονόματα που παρέπεμπαν στους Ινδιάνους ή απλώς στους δρόμους που είχαν κάνει καταλήψεις άδειων σπιτιών, μαγαζιών, αποθηκών.

Ο μοναδικός που γνώριζε για τους νέους των *Κύκλων* ήταν ο Matteo που, μέσω των νέων του Baggio, είχε ξεκινήσει συναντήσεις σ' ένα παλιό τμήμα των καραμπινιέρων, εγκαταλειμμένο και κατελιμμένο από τα παιδιά της γειτονιάς.

Από τον Matteo έμαθα ότι το πρόβλημα των σκληρών ναρκωτικών αφορούσε κυρίως τους φτωχούς και τους περιθωριακούς, κι όχι τους πλούσιους, όπως πίστευα. Στο κεφάλι μου η ηρωίνη και η κοκαΐνη αφορούσαν μόνο τον κόσμο με τα πολλά χρήματα. Αντιθέτως ο Matteo με πήγε σε μερικούς δρόμους της γειτονιάς του, όπου δεκάδες νέων τρυπιόνταν, στους κηπάκους ποδοπατούσες σύριγγες λερωμένες από αίμα. Μου μίλησε για κάποιον φίλο του και για κάποιον άλλο που τρυπιόντουσαν συχνά. Για εκείνους που πέθαναν από υπερβολική δόση και για εκείνους που μπήκαν φυλακή γιατί πιάστηκαν «στη γύρα», ανακατεμένοι με κλοπές διαμερισμάτων ή αρπαγή χρυσών αλυσίδων από μωρά.

Ιστορίες φοβερές μιας περιθωριακότητας δίχως πρόθεση για κάποια προσπάθεια σωτηρίας. Απ' αυτές τις θλιβερές και απελπισμένες ιστορίες που μου διηγήθηκε, με εντυπωσίασε η συνεχής υποτροπή εκείνων των παιδιών στο λούκι, αν και είχαν προσπαθήσει να αποτοξινωθούν κάμποσες φορές. «Είναι εκείνοι οι φρικτοί έμποροι», έλεγε ο Matteo, «τους εκβιάζουν και μόλις προσπαθήσουν να το κόψουν, πηγαίνουν μαζί τους με τα αναγκαία για τη χρήση και το πούλημα. Οι μεγάλεμποροι πρέπει να πεθαίνουν χωρίς οίκτο».

Ο Matteo κατέληξε να φτιάξει με τους φίλους του του Baggio μια περίπολο που έκανε αντιληροφόρηση για τα σκληρά ναρκωτικά και κυνηγούσε τους εμπόρους. Ένα βράδυ μου έδειξε γεμάτος υπερηφάνεια τον «Ταχυδρόμο της Πληροφόρησης» που ανέφερε με μεγάλα γράμματα: «Ανατίναξη μπαρ, γνωστού για τη διακίνηση ναρκωτικών στην περιοχή του Baggio». Φυσικά ο Matteo και τα παιδιά του Baggio κάπνιζαν ελαφρά ναρκωτικά, όπως κάπνιζα κι εγώ και οι περισσότεροι σύντροφοι στο Μιλάνο.

Η προχωρημένη Άνοιξη θα πλημμυρίσει από τη θαλπωρή της αυτομείωσης στις συναυλίες. Αυτομείωναν σε όλες, ακόμη και σ' αυτές που οργανώνονταν από το *Re Nudo*. Αυτό το γεγονός θα προξενούσε εντονότερες συζητήσεις σ' όλες τις κολλεκτίβες, γιατί αυτοί του *Re Nudo* ήταν σύντροφοι και ζητούσαν να καλύψουν μόνο τα έξοδα τουλάχιστον έτσι υποστήριζαν.

Η κατάσταση ήταν πραγματικά ανεξέλεγκτη και κανείς δεν έκανε πια κουμάντο στις εκατοντάδες κολλεκτίβες των γειτονιών, τα κατειλημμένα σπίτια, τα μαγαζιά που είχαν μεταμορφωθεί σε κοινωνικά κέντρα του νεανικού προλεταριάτου.

Εκείνη τη χρονιά στο Πάρκο Λάμπρο θα συνέβαιναν πολλά και το *Re Nudo*, με δεδομένο το φορτισμένο κλίμα, εμπιστεύτηκε για την τήρηση της τάξης χιλιάδων νεολαίων που υπολογιζόταν να έρθουν από ολόκληρη την Ιταλία, τις ομάδες περιφρούρησης της *Lotta Continua*.

Έφτασαν πολύ περισσότερα άτομα από το αναμενόμενο: σκηνές, ολίμπινγκ μπανγκ παντού, κοπέλες πανέμορφες και λιγότερο ωραίες, κόσμος που τριγυρούσε γυμνός, μωρά που έτρεχαν στο γρασίδι. Το βράδυ συναυλίες από τους Premiata Forneria Marconi, Banco del Mutuo Soccorso και πολλά άλλα συγκροτήματα, λιγότερο γνωστά.

Ένα πάρκο γεμάτο κόσμο που ο Matteo, ο Dudù, ο Duccio, τα παιδιά από το Berchet, εκείνα από το Baggio, ο Sax, ο Drin-Drin, κολυπούσαν όπως το ψάρι στο νερό, έτοιμοι να εκμεταλλευτούν κάθε τσαντίλα και να ωθήσουν σε ενέργειες απαλλοτριώσης.

Τα γεγονότα θα ξεκινήσουν στο τέλος της πρώτης μέρας, όταν ο Matteo και οι φίλοι του πήραν στο κινήγι τους προξέμπορους. Πετούσαν κάρτες και τα αγγλικά κλειδιά κατέβηκαν σε μερικά κεφάλια.

Τη δεύτερη μέρα είχε ήδη μεγαλώσει η οργή των χιλιάδων παρευρισκομένων νέων για τις τιμές των φαγητών που πουλιούνταν στα περίπτερα των επαναστατικών ομάδων. Το μεσημέρι η κατάσταση έγινε ανυπόφορη και ομάδες νέων άρχισαν να την πέφτουν στα περίπτερα και να απαλλοτριώνουν φαγητό. Μικρές πορείες γυρνούσαν το πάρκο με πλακάτ που καλούσαν σε αυτομείωση. Έπειτα, ξαφνικά, μια μεγάλη πορεία νέων κατευθύνθηκε προς το καμιόνι-ψυγείο που είχε νοικιάσει το *Re Nudo* και το οποίο περιείχε κοτόπουλα και κρέας που ψήνονταν στο περίπτερο της *Democrazia Proletaria*. Ένα παιδί με διαβολική όψη πήδηξε στο καμιόνι και κατάφερε ν' ανοίξει το πορτάκι του ψυγείου. Μπήκε μέσα και άρχισε να πετάει ωμά κοτόπουλα στον κόσμο. Αμέσως άλλοι ανέβηκαν στο καμιόνι και ανοίγοντας τις πίσω πόρτες, άρχισαν να βγάζουν έξω κάσες με κόκα-κόλα και διάφορα αναψυκτικά. Απ' άλλες πλευρές έφταναν ομάδες νέων που λεηλατούσαν αδιάκριτα τα περίπτερα των ομάδων. Μόνο στο δικό μας της *Αυτονομίας* δεν επιτέθηκαν, όχι λόγω σεβασμού, αλλά σίγουρα για τη στάση μας εκείνες τις μέρες, που δεν είχε με τίποτα να κάνει με τον οππορτουνισμό και την κερδοσκοπία.

Το απόγευμα ο Giulio και ο Sax οδήγησαν καμμιά χιλιάδα άτομα προς το πιο κοντινό σουπερ μάρκετ, αλλά μόλις έφτασαν χρειάστηκε να αναδιπλωθούν τάχιστα, γιατί μια διμοιρία μπάτσων άρχισε να πυροβολεί στον αέρα προς εκφοβισμό. Η κατάσταση τη νύχτα έγινε καθ' ολοκληρίαν ανεξέλεγκτη και μόνο οι συναυλίες και τα διάφορα ναρκωτικά κατάφεραν να καταπραΐνουν λιγάκι τα πιο ξαναμμένα πνεύματα.

Ένας τραγουδοποιός, ισχνός-ισχνός, θ' ανέβει στη μεγάλη πίστα και θα τραγουδήσει ένα πολύ όμορφο τραγούδι, του οποίου θυμάμαι ακόμα τα λόγια:

«Βρίσκεται μπροστά στα μάτια σου / στην άκρη των χειλιών σου / βρίσκεται στο αναζωογονημένο σώμα / στο τέλος της αμαρτίας / στην καμπύλη της αγκαλιάς σου / στη ζεστασιά του στήθους σου / στο βάθος των σπλάγγων σου / στην προσμονή του πρωϊνού / βρίσκεται στο πραγματοποιημένο όνειρο / στη χαρά και την οργή / στην καταστροφή του



κλουβιού / στο θάνατο του σχολείου / στην άρνηση της εργασίας / στο έρημο εργοστάσιο / στο σπίτι δίχως πόρτα / βρίσκεται στη φαντασία / στη μουσική στο χορτάρι / βρίσκεται στην πρόκληση / στη δουλειά του τυφλοπόντικα / στην ιστορία του μέλλοντος / στο παρόν χωρίς ιστορία / στις ώρες του μεθυσιού / στις στιγμές της μνήμης / βρίσκεται στο μαύρο του δέρματος / στη συλλογική γιορτή / βρίσκεται στο πάρσιμο του εμπορεύματος / στο βγάλσιμο του πλακόστρωτου / στο κάψιμο του Μιλάνου / στο ξύλο στους φασίστες / στις πέτρες στις κλούβες / στα όνειρα των παρανόμων / και στα παιχνίδια των παιδιών / στη γνώση του σώματος / στον οργανισμό του μυαλού / στη θέληση την πιο συνολική / στη διάφανη συζήτηση ... Μα ποιος είπε ότι δεν υπάρχει / Μα ποιος είπε ότι δεν υπάρχει; / υπάρχει στο βάθος των ματιών σου / στην άκρη των χειλιών σου / υπάρχει στο αναζωογονημένο σώμα / στο τέλος του κράτους / Υπάρχει, υπάρχει ! / Μα ποιος είπε ότι δεν υπάρχει; / Υπάρχει! Υπάρχει!»

*\*Απόσπασμα από τον πρόλογο του Paolo Pozzi στον τόμο «Centri sociali: Geografie del desiderio: Dati, statistiche, progetti, mappe, divenire» που επιμελήθηκε ο Primo Moroni και κυκλοφόρησε το 1996 από τις εκδόσεις Shake Edizioni, μεταφρασμένο στα ελληνικά από τον Παναγιώτη Καλαμαρά, όπως συμπεριλήφθηκε στον τόμο «Αυτοδιευθυνόμενα Κοινωνικά Κέντρα: νομαδισμοί, ριζώματα, επιθυμίες στο χώρο και το χρόνο της μητρόπολης» και κυκλοφόρησε την Άνοιξη του 1999 από τις εκδόσεις «Αγριώγασα»*



**παράρτημα  
φωτογραφιών**

PRESTO

OCCUPEREMO

IL PARADISO

E L'INFERNO















ORRIDI IL COMUNISMO  
E' GIOVANE E BELLO

PETROLIO ALCHEMISTE

SOLIDARIETA' MILITANTE  
AL COMPAGNO FRANCIOSI









**TRAVERS**  **SO**  
antifa